

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «КУПІНСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KUPINSKYI v. UKRAINE)**

(Заява № 5084/18)

РІШЕННЯ

Ст. 7 • Ст. 3 • Обрання суворішого покарання • Нелюдське або таке, що принижує гідність, покарання • У результаті заміни вироку і передачі засудженого обране йому в іноземній державі покарання у виді довічного позбавлення волі, яке можна було скоротити, було замінено таким, яке неможливо скоротити, у зв'язку з відсутністю норм про умовно-дострокове звільнення засуджених до довічного позбавлення волі у його рідній державі • Суттєва зміна суворості покарання національними судами, яка виходить за межі простих заходів щодо виконання вироку і, таким чином, призводить до застосування статті 7 Конвенції

СТРАСБУРГ

10 листопада 2022 року

ОСТАТОЧНЕ
10.02.2023

Це рішення набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції. Його текст може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Купінський проти України»

Європейський суд з прав людини (П'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Сіофра О'Лірі (*Síofra O'Leary*), Голова,
Стефані Моро-Вікстром (*Stéphanie Mourou-Vikström*),
Лятіф Гусейнов (*Latif Hüseyinov*),
Ладо Чантурія (*Lado Chanturia*),
Арнфінн Бордсен (*Arnfinn Bårdsen*),
Маттіас Гуйомар (*Mattias Guyomar*),
Микола Гнатовський (*Mykola Gnatovskyy*) судді,

та Віктор Соловейчик (*Victor Soloveytchik*), Секретар секції,

з огляду на:

заяву (№ 5084/18), яку 15 січня 2018 року подав до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) громадянин України, пан Сергій Онісієвич Купінський (далі – заявник);

рішення повідомити Уряд України (далі – Уряд) про скарги на неможливість скоротити покарання заявника у виді довічного позбавлення волі за статтями 3 і 7 Конвенції, а також рішення визнати інші скарги у заяві неприйнятними;

зауваження сторін;

після обговорення за зачиненими дверима 04 жовтня 2022 року

постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ВСТУП

1. Заявник скаржився, що українські суди замінили обране йому угорськими судами покарання у виді довічного позбавлення волі, яке можна було скоротити, таким, яке *de facto* було неможливо скоротити, у супереч статті 7 Конвенції. Він також скаржився, що його покарання у виді довічного позбавлення волі, яке було неможливо скоротити, суперечило статті 3 Конвенції.

ФАКТИ

2. Заявник народився у 1973 році і відбуває покарання у виді довічного позбавлення волі в Ізяславській виправній колонії в Україні. Заявника представляли пані О.О. Проценко, пані А.Г. Козьменко, пані В.П. Лебідь та пан М.О. Тарахало, юристи, які практикують у м. Київ, Україна.

3. Уряд представляла виконувач обов'язків Уповноваженого, пані О.В. Давидчук з Міністерства юстиції.

4. Факти справи можуть бути узагальнені таким чином.

5. 08 грудня 1999 року заявника затримали в Республіці Угорщина за підозрою у вчиненні подвійного вбивства разом з паном К.

6. 21 березня 2002 року Окружний суд округу Бекес (Угорщина) визнав заявника та його спілняка К. винними у вчиненні умисного подвійного вбивства за попередньою змовою групою осіб з корисливих мотивів; злочин було вчинено 11 листопада 1999 року. Заявнику було обрано покарання у виді довічного позбавлення волі з можливістю умовного звільнення на поруки після відбуття двадцяти років покарання з обов'язковим видворенням з країни.

7. 21 серпня 2003 року Вищий суд міста Сегед (Угорщина) залишив без змін вирок від 21 березня 2002 року.

8. 06 травня 2004 року Міністерство юстиції Угорщини ініціювало процедуру передачі заявника до України, його рідної країни, для відбування покарання на підставі Конвенції про передачу засуджених осіб 1983 року (далі – Конвенція 1983 року). Ця процедура, яка вимагала згоди заявника, не відбулася у зв'язку з відсутністю такої згоди.

9. 23 січня 2006 року Міністерство юстиції Угорщини ініціювало ще одну процедуру передачі заявника до України на підставі Додаткового протоколу до Конвенції 1983 року. Ця процедура не вимагала згоди особи, яка підлягала передачі (див. пункт 34).

10. 08 травня 2007 року заявника передали до України.

11. 14 червня 2007 року запит про виконання вироку заявника надіслали до Верховного Суду України.

12. 26 вересня 2007 року Апеляційний суд Закарпатської області визнав вирок, ухвалений щодо заявника угорськими судами. Апеляційний суд зазначив, що кваліфікація дій заявника повністю відповідала диспозиції статті 93 Кримінального кодексу України 1960 року і передбачала покарання у виді смертної кари, що було більш суворим покаранням, ніж довічне позбавлення волі. Суд також зазначив, що на момент розгляду питання про приведення вироку заявника у відповідність із законодавством України набрав чинності новий Кримінальний кодекс України 2001 року, а стаття 115 цього Кодексу передбачала покарання у виді довічного позбавлення волі за той самий злочин. Отже, суд вирішив, що заявника слід було вважати винним за пунктами 1, 6 і 12 частини другої статті 115 Кримінального кодексу України 2001 року, яка передбачала покарання у виді довічного позбавлення волі. Суд також зауважив, що, хоча згідно з пунктом 6 частини другої статті 115 передбачалося додаткове покарання у виді конфіскації майна, таке покарання не було обрано в первинному вирокі. Тому апеляційний суд також не обрав такого покарання заявнику, оскільки воно могло погіршити його становище. Таким чином, остаточним обраним покаранням було довічне

позбавлення волі без конфіскації майна з можливістю умовного звільнення на поруки не раніше ніж через двадцять років.

13. 20 грудня 2007 року Верховний Суд України залишив без змін постанову від 26 вересня 2007 року, внісши незначні зміни. Він підтвердив, що заявнику було обрано покарання у виді довічного позбавлення волі без конфіскації майна з можливістю умовного звільнення на поруки не раніше ніж через двадцять років.

14. Ухвалою від 11 листопада 2016 року Ізяславський районний суд Хмельницької області (далі – районний суд) відмовив заявнику у задоволенні заяви про умовно-дострокове звільнення. Суд зазначив, що заявник відбував покарання згідно із законодавством України, яке не передбачало умовно-дострокового звільнення для засуджених до довічного позбавлення волі.

15. 17 січня 2017 року Апеляційний суд Хмельницької області (далі – апеляційний суд) частково задовольнив апеляційну скаргу заявника на ухвалу від 11 листопада 2016 року у зв'язку з порушенням процесуального закону і направив справу на новий розгляд до суду першої інстанції.

16. 11 травня 2017 року районний суд відмовив у задоволенні заяви заявника про умовно-дострокове звільнення. Додатково до свого первинного обґрунтування (див. пункт 14) суд зазначив, що згідно з наданою працівниками виправної колонії інформацією заявник не довів своє виправлення, а також національне законодавство не передбачало процедуру для його умовно-дострокового звільнення.

17. 17 липня 2017 року апеляційний суд залишив ухвалу суду першої інстанції без змін. Суд вказав, зокрема, на твердження заявника, що суд першої інстанції діяв всупереч Конвенції 1983 року, якою було заборонено «посилювати вирок». Суд не надав відповіді на цей аргумент, зосередивши своє обґрунтування на тому, що заявник не довів своє виправлення.

18. 14 травня 2018 року районний суд відмовив у задоволенні заяви заявника про умовно-дострокове звільнення з тих самих підстав, що й у своїй попередній ухвалі. 26 липня 2018 року апеляційний суд залишив без змін ухвалу від 14 травня 2018 року у зв'язку з тим, що заявник не довів своє виправлення.

19. Ухвалами районного суду від 17 серпня 2016 року та 26 червня 2018 року періоди попереднього ув'язнення заявника в Угорщині (з 08 грудня 1999 року до 21 серпня 2003 року) та в Україні (з 08 травня 2007 року до 20 грудня 2008 року) відповідно було зараховано із розрахунку один день попереднього ув'язнення за два дні позбавлення волі згідно з чинним на той момент законодавством.

20. 08 лютого 2019 року районний суд розглянув клопотання заявника про його звільнення на підставі відбуття ним покарання у повному обсязі. Суд відмовив у задоволенні клопотання на тій

підставі, що у первинному вирокі, ухваленому угорськими судами, не було встановлено максимальний строк відбування заявником покарання, а лише передбачалася можливість клопотати про звільнення на поруки не раніше ніж через двадцять років відбуття покарання. 09 квітня 2019 року апеляційний суд залишив цю ухвалу без змін.

21. 23 вересня 2019 року районний суд відмовив у розгляді повторного клопотання заявника про звільнення, оскільки воно було аналогічним розглянутому 08 лютого 2019 року. 19 листопада 2019 року апеляційний суд залишив ухвалу суду першої інстанції без змін.

22. 11 грудня 2019 року районний суд знову закрив провадження за повторною заявою заявника про звільнення, а 20 травня 2020 року апеляційний суд залишив цю ухвалу без змін.

23. 27 квітня 2021 року районний суд залишив без задоволення клопотання заявника про умовно-дострокове звільнення або заміну невідбутої частини покарання більш м'яким. 29 липня 2021 року апеляційний суд залишив ухвалу суду першої інстанції без змін, нагадавши, що відповідне національне законодавство не передбачало умовно-дострокового звільнення або заміни невідбутої частини покарання більш м'яким для засуджених до довічного позбавлення волі.

ВІДПОВІДНІ НАЦІОНАЛЬНА ТА МІЖНАРОДНА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ БАЗИ

I. ВІДПОВІДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УГОРЩИНИ

24. Закон № IV 1978 року про Кримінальний кодекс Угорщини (у редакції, чинній з 01 березня 1999 року до 30 червня 2013 року, замінений Законом № С 2012 року про Кримінальний кодекс Угорщини) передбачав:

Позбавлення волі Стаття 40

«1. Може встановлюватися покарання у виді довічного позбавлення волі або позбавлення волі на визначений строк.

...»

Умове звільнення на поруки Стаття 47/А

«1. У разі обрання покарання у виді довічного позбавлення волі суд у вирокі визначає найбільш ранню дату виникнення права на умовне звільнення на поруки або виключає право на умовне звільнення на поруки.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «КУПІНСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

2. Якщо передбачається право на умовне звільнення на поруки, найбільш рання дата умовного звільнення на поруки може бути визначена через двадцять років відбуття покарання або не раніше, ніж через тридцять років, якщо було обрано покарання у виді довічного позбавлення волі за кримінальне правопорушення, яке не передбачає строку давності притягнення до кримінальної відповідальності.»

25. Відповідні частини Закону № С 2012 року про Кримінальний кодекс Угорщини (у редакції, чинній з 01 липня 2013 року) передбачають:

Позбавлення волі Стаття 34

«1. Може встановлюватися покарання у виді позбавлення волі на визначений строк або довічного позбавлення волі.

...»

Умове звільнення на поруки Стаття 42

«У разі обрання покарання у виді довічного позбавлення волі суд визначає найбільш ранню дату виникнення права на умовне звільнення на поруки або виключає право на умовне звільнення на поруки».

II. ВІДПОВІДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО І ПРАКТИКА УКРАЇНИ

A. Кримінальний кодекс України 1960 року

26. Відповідні положення Кодексу (у редакції, чинній до 29 грудня 1999 року) передбачали:

Стаття 93 – Умисне вбивство при обтяжуючих обставинах

«Умисне вбивство: (а) з корисливих мотивів ... (d) двох або більше осіб... (j) вчинене за попереднім зговором групою осіб або організованою групою

карається позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років або смертною карою, з конфіскацією, крім того, майна у випадках, передбачених пунктом «а» цієї статті.»

27. Рішенням Конституційного Суду України від 29 грудня 1999 року смертну кару було скасовано, а Верховна Рада України прийняла Закон України № 1483 від 22 лютого 2000 року про внесення змін до Кримінального кодексу України; смертна кара, як вид покарання за деякі злочини, була замінена довічним позбавленням волі. Зміни набрали чинності 29 березня 2000 року (див. детальні відомості в рішенні у справі «Рубан проти України» (*Ruban v. Ukraine*), заява № 8927/11, пункти 20 – 22, від 12 липня 2016 року).

В. Кримінальний кодекс України 2001 року

28. 05 квітня 2001 року Верховна Рада України прийняла новий Кримінальний кодекс України, який набрав чинності 01 вересня 2001 року. Відповідні положення Кодексу у початковій редакції передбачали:

Стаття 5

Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність в часі

«1. Закон про кримінальну відповідальність, який скасовує злочинність діяння або пом'якшує кримінальну відповідальність, має зворотну дію у часі, тобто поширюється на осіб, що вчинили відповідні діяння до набрання таким законом чинності, у тому числі на осіб, які відбувають покарання або відбули покарання, але мають судимість...»

Стаття 81

Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання

«1. До осіб, що відбувають покарання у виді виправних робіт, службових обмежень для військовослужбовців, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців або позбавлення волі [на визначений строк], може бути застосоване умовно-дострокове звільнення від відбування покарання...

2. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання може бути застосоване, якщо засуджений сумлінною поведінкою і ставленням до праці довів своє виправлення...»

Стаття 115

Умисне вбивство

«1. Вбивство, тобто умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині, – карається позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років.

2. Умисне вбивство ... (1) двох або більше осіб; ... (6) з корисливих мотивів; ... (12) вчинене за попередньою змовою групою осіб; ... карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі, з конфіскацією майна [у випадку], передбаченому пунктом 6 частини другої цієї статті.»

С. Кримінально-процесуальний кодекс України 1960 року

29. Кодекс 1960 року, чинний на момент передачі заявника, не передбачав жодної конкретної процедури виконання вироків іноземних держав. У статті 31 містилося загальне положення про міжнародне співробітництво, яке передбачало:

«Порядок зносин судів, прокурорів, слідчих і органів дізнання з відповідними установами іноземних держав, а також порядок виконання взаємних доручень визначається законодавством України і міжнародними договорами України».

D. Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 року

30. Кодекс 2012 року містив окрему главу про міжнародну правову допомогу, яка передбачала, *inter alia*:

Стаття 611

Організація виконання покарання щодо переданої засудженої особи

«... 2. Виконання покарання в Україні стосовно переданої особи, засудженої вироком суду іноземної держави, здійснюється згідно з кримінально-виконавчим законодавством України. Щодо засудженого, переданого для відбування покарання в Україні, настають такі самі правові наслідки, як і щодо осіб, засуджених в Україні за вчинення такого ж кримінального правопорушення.

3. До особи, переданої в Україну для подальшого відбування покарання, може бути застосовано умовно-дострокове звільнення, амністію або здійснено помилювання у порядку, передбаченому законом...»

E. Рішення Конституційного Суду України від 16 вересня 2021 року про перегляд вироку особі, караній на довічне позбавлення волі

31. Посилаючись, серед іншого, на практику Суду, Конституційний Суд України визнав неконституційною частину першу статті 81 Кримінального кодексу України (див. пункт 28), оскільки вона не передбачала застосування цієї статті до осіб, що відбували покарання у виді довічного позбавлення волі.

F. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 08 липня 2020 року у справі № 1-42/2004

32. У 2019 році Суд встановив порушення статті 3 Конвенції в рішенні у справі «Петухов проти України (№ 2)» (*Petukhov v. Ukraine (no. 2)*), заява № 41216/13, від 12 березня 2019 року) у зв'язку з наданою пану Петухову недостатньою медичною допомогою і неможливістю скоротити його покарання у виді довічного позбавлення волі. Пан Петухов домагався перегляду його справи у Верховному Суді на підставі рішення Суду. Велика Палата Верховного Суду залишила його заяву без задоволення. Зокрема, стосовно неможливості скоротити його покарання у виді довічного позбавлення волі Велика Палата Верховного Суду послалася на висновки Суду за статтею 46 Конвенції (див. цитату з рішення у справі «Петухов проти України (№ 2)» (*Petukhov v. Ukraine (no. 2)*), у пункті 40) і зазначила:

«78. В національному законодавстві України, як зазначив ЄСПЛ, існує суттєва законодавча прогалина, що стосується врегулювання можливості звільнення осіб, засуджених до довічного позбавлення волі. Однак, вдосконалення нормативно-правових актів шляхом прийняття законів, внесення

РІШЕННЯ У СПРАВІ «КУПІНСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

до них змін і доповнень є прерогативою законодавчої гілки влади і не належить до повноважень суду будь-якої інстанції. Адже варто розрізняти повноваження щодо нормотворення, які належать саме законодавчому органу, та повноваження щодо правозастосування, що реалізуються судовими органами в процесі здійснення правосуддя.

79. Єдиним органом законодавчої влади в Україні є Верховна Рада України [парламент України] ...

80. З урахуванням тієї обставини, що на момент розгляду [справи] Великою Палатою Верховного Суду необхідних змін до національного законодавства на виконання рішення ЄСПЛ [у справі] Петухов проти України (№ 2)) (*Petukhov v. Ukraine (no. 2)*) законодавчим органом не внесено, [і] порядок та умови перегляду призначеного покарання у виді довічного позбавлення волі нормативно не визначені, Верховний Суд позбавлений можливості розглянути питання про перегляд призначеного покарання [пану] В.С. Петухову у виді довічного позбавлення волі, як про це просить заявник.»

III. ВІДПОВІДНЕ МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

A. Конвенція про передачу засуджених осіб (Серія європейських договорів № 112)

33. Відповідні положення Конвенції передбачають:

Стаття 9 – Наслідки передачі засудженої особи для держави виконання вироку

«1. Компетентні органи влади держави виконання вироку:

(а) продовжують виконання вироку одразу або на основі судової чи адміністративної постанови згідно із положеннями статті 10; або

(б) визнають вирок з використанням судової або адміністративної процедури своєї держави і таким чином замінюють міру покарання, призначену в державі винесення вироку, мірою покарання, передбаченою законодавством держави виконання вироку за такий самий злочин, згідно з положеннями статті 11.

...

3. Виконання вироку регулюється законодавством держави виконання вироку, і тільки ця держава має право приймати всі відповідні рішення...»

Стаття 10 – Продовження виконання вироку

«1. У разі продовження виконання вироку держава виконання вироку дотримується характеру і тривалості покарання, призначеного державою винесення вироку.

2. Однак, якщо це покарання за своєю природою або тривалістю є несумісним із законодавством держави виконання вироку або якщо її законодавство цього вимагає, ця держава може на основі судової або адміністративної постанови співвіднести призначену міру покарання з покаранням чи заходом, передбаченим її власним законодавством за вчинення аналогічного злочину. За своїм характером таке покарання або такий захід повинні у міру можливості відповідати покаранню або заходу, призначеному у вирокі для виконання. Покарання чи захід за своїм характером або своєю тривалістю не може бути

РІШЕННЯ У СПРАВІ «КУПІНСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

більш суворим, ніж міра покарання, призначена в державі винесення вироку, і не може перевищувати максимальні строки позбавлення волі, передбачені законодавством держави виконання вироку.»

Стаття 11 – Заміна вироку

«1. У випадку заміни вироку застосовуються процедури, передбачені законодавством держави виконання вироку. Замінюючи вирок, компетентний орган:

(а) повинен врахувати зроблені щодо фактів висновки, які ясно викладені або припускаються в рішенні, ухваленому державою винесення вироку;

(b) не може замінювати міру покарання, що передбачає позбавлення волі, грошовим штрафом;

(с) повинен зарахувати у строк покарання весь період, впродовж якого засуджена особа була позбавлена волі; і

(d) не повинен посилювати кримінальне покарання засудженої особи і не повинен вважати обов'язковими жодні мінімальні строки позбавлення волі, які законодавство держави виконання вироку може передбачати за вчинення злочину або злочинів...»

В. Додатковий протокол до Європейської Конвенції про передачу засуджених осіб (Серія європейських договорів № 167)

34. Відповідні положення Протоколу передбачають:

Стаття 3 – Засуджені особи, що підлягають висилці або депортації

«1. Після отримання запиту від Держави винесення вироку, Держава виконання вироку може згідно з положеннями цієї статті погодитися на передачу засудженої особи без згоди цієї особи в тих випадках, коли вирок, винесений щодо останньої, або адміністративне рішення як результат вироку містить у собі наказ про висилку або депортацію, або ж будь-який інший захід, результатом якого є те, що такій особі більше не буде дозволено залишатися на території Держави винесення вироку після того, як вона буде звільнена з в'язниці...»

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 3 КОНВЕНЦІЇ

35. Заявник скаржився, що його покарання у виді довічного позбавлення волі, яке неможливо було скоротити, було несумісним зі статтею 3 Конвенції, яка передбачала:

«Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню».

А. Прийнятність

36. Суд зазначає, що ця скарга не є ні явно необґрунтованою, ні неприйнятною з будь-яких інших підстав, перелічених у статті 35 Конвенції. Отже, вона має бути визнана прийнятною.

В. Суть

1. Доводи сторін

37. Заявник посилався на практику Суду щодо несумісності покарання у виді довічного позбавлення волі, яке неможливо було скоротити, з вимогами статті 3 Конвенції (він посилався на рішення у справі «Вінтер та інші проти Сполученого Королівства» [ВП] (*Vinter and Others v. the United Kingdom*) [GC], заява № 66069/09 та 2 інших, пункти 124 – 130, ЄСПЛ 2013 (витяги)) та висновки Суду стосовно того ж питання в українському контексті (він посилався на згадане рішення у справі «Петухов проти України (№ 2)» (*Petukhov v. Ukraine* (no. 2)), пункти 169 – 187). Заявник стверджував, що відсутність нормативно-правової бази стосовно застосування процедури умовно-дострокового звільнення до засуджених до довічного позбавлення волі була визнана Великою Палатою Верховного Суду у рішенні від 08 липня 2020 року перешкодою для розгляду українськими судами таких клопотань про умовно-дострокове звільнення (див. пункт 32). Він також доводив, що Рішення Конституційного Суду України від 16 вересня 2021 року, в якому відповідне положення Кримінального кодексу України було визнано неконституційним у частині, що не передбачала його застосування до осіб, які відбували покарання у виді довічного позбавлення волі, саме собою було недостатнім для вирішення проблеми за відсутності внесення подальших законодавчих змін з метою запровадження відповідної процедури та норм. Насамкінець, він стверджував, що подання клопотання про умовне звільнення на поруки в Угорщині не могло вважатися практичним і ефективним засобом юридичного захисту з низки причин, зокрема у зв'язку з фактом, що згідно з відповідним положенням Конвенції 1983 року Україна як держава виконання покарання була відповідальною за виконання його вироку (пункт 3 статті 9 Конвенції 1983 року, цитований у пункті 33).

38. Уряд доводив, що органи державної влади України лише виконували вирок угорських судів, а не вирішували питання про вину заявника. Уряд стверджував, що передача заявника відбулася згідно з іншими міжнародними договорами, а не за Конвенцією, і Суд не був компетентним розглядати відповідність передачі заявника згідно з цими договорами. Уряд також доводив, що українське законодавство не передбачало можливості для осіб, які відбували покарання у виді

довічного позбавлення волі, клопотати про умовно-дострокове звільнення або амністію, але такі особи могли звернутися з клопотанням про помилування до Президента. Уряд стверджував, що заявник міг звернутися із заявою про умовне звільнення на поруки до органів державної влади Угорщини, чого він не зробив. Уряд також доводив, що ухвала про визнання вироку заявника в Україні не змінила покарання заявника, і Україна несла відповідальність тільки за спосіб виконання вироку заявника. Уряд стверджував про відсутність порушення прав заявника, гарантованих статтею 3 Конвенції.

2. Оцінка Суду

39. Стосовно аргументу Уряду, що заявник міг звернутися із заявою до органів державної влади Угорщини про умовне звільнення на поруки, Суд зазначає, що Уряд не навів законних підстав, з посиланням на які це можна було зробити. Крім того, незалежно від інших причин, складно зрозуміти, яким чином і на підставі чого виконання вироку заявника в Україні, його поведінка та ставлення під час відбування покарання в українській установі виконання покарань могли бути належним чином оцінені представниками іншої держави, навіть якщо його вирок був ухвалений в цій країні. Суд вважає, що за оскаржуване порушення статті 3 Конвенції несе відповідальність Україна, і відхиляє аргумент Уряду.

40. Суд нагадує, що покарання у виді довічного позбавлення волі, яке неможливо скоротити, є несумісним з вимогами статті 3 Конвенції. Суд посилається на встановлені у його практиці загальні принципи з цього питання (згадане рішення у справі «Вінтер та інші проти Сполученого Королівства» (*Vinter and Others v. the United Kingdom*), пункти 103 – 122; рішення у справі «Хатчінсон проти Сполученого Королівства» [ВП] (*Hutchinson v. the United Kingdom*) [GC], заява № 57592/08, пункти 42 – 45, від 17 січня 2017 року), а також детальну оцінку українського законодавства та практики в згаданому рішенні у справі «Петухов проти України (№ 2)» (*Petukhov v. Ukraine (no. 2)*), пункти 168 – 187), які так само застосовні і до цієї справи. У пункті 194 згаданого рішення у справі Суд зазначив, зокрема:

«194. ... оскільки ця справа стосується питання, що покарання у виді довічного позбавлення волі є таким, яке неможливо скоротити, вона свідчить про наявність системної проблеми, для вирішення якої вимагається вжиття заходів загального характеру. Характер встановленого за статтею 3 Конвенції порушення свідчить, що для належного виконання цього рішення від держави-відповідача вимагатиметься впровадження реформи системи перегляду покарань у виді довічного позбавлення волі. Механізм такого перегляду повинен гарантувати перевірку у кожному конкретному випадку, чи обґрунтовано триваюче тримання під вартою законними пенологічними підставами, та має надавати засудженим до довічного позбавлення волі можливість передбачити з певним ступенем точності, що їм треба зробити, аби

РІШЕННЯ У СПРАВІ «КУПІНСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

було розглянуто питання щодо їх звільнення та за яких умов це можливо, відповідно до стандартів, розроблених практикою Суду.»

41. У цій справі, на відміну від рішення у справі «Петухов проти України (№ 2)» (*Petukhov v. Ukraine (no. 2)*), покарання у виді довічного позбавлення волі не було результатом визнання заявника винним українськими судами, а було обрано йому після його передачі з Угорщини до України для відбування покарання. Однак з рішень українських судів у справі заявника (див. пункти 14 – 17) стає зрозуміло, що така відмінність жодним чином не вплинула на становище заявника ані в законодавчому, ані в практичному аспектах, і тому його покарання вважається таким, яке не підлягає скороченню згідно з чинним законодавством України.

42. Як визнав сам Уряд, українське законодавство не передбачало можливості застосування умовно-дострокового звільнення до засуджених до довічного позбавлення волі (див. пункт 38). Дійсно, Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 16 вересня 2021 року визнав неконституційним положення про умовно-дострокове звільнення за статтею 81 Кримінального кодексу України, оскільки воно не застосовувалося до засуджених до довічного позбавлення волі (див. пункт 31). Однак процедура і порядок застосування положення про умовно-дострокове звільнення до засуджених до довічного позбавлення волі ще не встановлені, і за відсутності таких норм й процедури, національні суди вважали, що вони не мали повноважень ухвалювати рішення про умовно-дострокове звільнення засуджених до довічного позбавлення волі, що було відображено у постанові Великої Палати Верховного Суду у справі пана Петухова (див. пункт 32). Отже, ситуація заявника для цілей статті 3 Конвенції з ухваленням Рішення Конституційного Суду України від 16 вересня 2021 року, взятого окремо, не змінилася; рішення, яке до того ж було ухвалено через три роки після подання його заяви та після відмови у задоволенні численних заяв про звільнення. Отже, обґрунтування Суду в згаданому рішенні у справі «Петухов проти України (№ 2)» (*Petukhov v. Ukraine (no. 2)*), пункти 168 – 187 і 194) так само застосовне і до цієї справи.

43. Таким чином, було порушено статтю 3 Конвенції.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 7 КОНВЕНЦІЇ

44. Заявник скаржився, що хоча угорські суди обрали йому покарання у виді довічного позбавлення волі, яке можна було скоротити, українські суди замінили таким, яке *de facto* було неможливо скоротити, і воно було суворішим покаранням у супереччя статті 7 Конвенції, яка передбачає:

РІШЕННЯ У СПРАВІ «КУПІНСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

«1. Нікого не може бути визнано винним у вчиненні будь-якого кримінального правопорушення на підставі будь-якої дії чи бездіяльності, яка на час її вчинення не становила кримінального правопорушення згідно з національним законом або міжнародним правом. Також не може бути призначене суворіше покарання ніж те, що підлягало застосуванню на час вчинення кримінального правопорушення.

2. Ця стаття не є перешкодою для судового розгляду, а також для покарання будь-якої особи за будь-яку дію чи бездіяльність, яка на час її вчинення становила кримінальне правопорушення відповідно до загальних принципів права, визнаних цивілізованими націями.»

А. Прийнятність

1. Застосовність статті 7 Конвенції

45. Уряд доводив, що під час приведення вироку угорського суду у відповідність з українським законодавством ухвалою Апеляційного суду Закарпатської області від 26 вересня 2007 року заявнику нове покарання не обиралося. Уряд посилався на практику Суду, в якій стверджувалося, що рішення про передачу і в державі ухвалення вироку, і в державі виконання вироку не підпадало під сферу дії статті 7 Конвенції, яка не застосовується до виконання вироку (Уряд послався на ухвалу щодо прийнятності у справі «Ціок проти Польщі» (*Cioek v. Poland*), заява № 498/10, пункти 32 і 33, від 23 жовтня 2012 року з подальшими посиланнями). Уряд доводив, що стаття 7 Конвенції не була застосовною у цій справі.

46. Заявник стверджував, що заміна його покарання у виді довічного позбавлення волі, яке можна скоротити, таким, яке *de facto* скоротити неможливо, вплинула на суворість покарання та призвела до застосування до нього менш сприятливого покарання. Він доводив, що в угорському законодавстві існувало розрізнення між покарання у виді довічного позбавлення волі, яке можна було і яке не можна було скоротити (див. пункти 24 і 25), й оскільки органи державної влади Угорщини обрали йому покарання саме у виді довічного позбавлення волі, яке можна було скоротити, органи державної влади України погіршили його становище, замінивши покарання таким, що, як виявилось, неможливо було скоротити.

47. Суд повторює, що в його усталеній практиці проводиться різниця між заходом, який по суті є «покаранням», і заходом, який стосується «виконання» або «забезпечення виконання» «покарання»; стаття 7 Конвенції застосовується лише до першого (див. рішення у справах «Кафкаріс проти Кіпру» [ВП] (*Kafkaris v. Cyprus*) [GC], заява № 21906/04, пункт 142, ЄСПЛ 2008 та «Дель Ріо Прада проти Іспанії» [ВП] (*Del Río Prada v. Spain*) [GC], заява № 42750/09, пункт 83, ЄСПЛ 2013 року і наведені в ньому посилання). Незалежно від того, чи справа стосувалася зміни порядку умовно-дострокового звільнення в

межах країни, чи така зміна порядку відбулася внаслідок передачі засуджених, Суд постійно встановлював, що такий порядок стосується виконання вироку і, таким чином, виключає застосування статті 7 Конвенції (див. згадане рішення у справі «Кафкаріс проти Кіпру» (*Kafkaris v. Cyprus*), пункт 142; рішення у справі «Грава проти Італії» (*Grava v. Italy*), заява № 43522/98, пункт 51, від 10 липня 2003 року та згадане рішення у справі «Ціок проти Польщі» (*Ciok v. Poland*), пункт 34).

48. Зокрема, у справах щодо передачі засуджених Суд встановив, що хоча перспективи умовно-дострокового звільнення в державі виконання вироку були менш сприятливими, ніж в державі ухвалення вироку, рішення про передачу не виходили за межі виконання покарань і самі собою не становили «покарання» у розумінні статті 7 Конвенції (ухвали щодо прийнятності у справах «Чошанські проти Швеції» (*Csoszánzski v. Sweden*), заява № 22318/02, від 27 червня 2006 року та «Шабо проти Швеції» (*Szabó v. Sweden*), заява № 28578/03, від 27 червня 2006 року). Такого ж висновку Суд дійшов щодо рішень про заміну вироку в державі виконання вироку, коли покарання залишалося незмінним, а норми умовно-дострокового звільнення в державі виконання вироку були суворішими, ніж у державі ухвалення вироку (див. ухвалу щодо прийнятності у справі «Мюллер проти Чеської Республіки» (*Müller v. the Czech Republic*), заява № 48058/09, від 06 вересня 2011 року).

49. Однак Суд також визнавав, що на практиці різниця між заходом, який становить «покарання», і заходом, який стосується «виконання» або «забезпечення виконання» «покарання», не завжди може бути чіткою (див. згадані рішення у справах «Кафкаріс проти Кіпру» (*Kafkaris v. Cyprus*), пункт 142 та «Дель Ріо Прада проти Іспанії» (*Del Río Prada v. Spain*), пункт 85). Поняття «покарання» у статті 7 Конвенції, як і поняття «права та обов'язки цивільного характеру» та «кримінальне обвинувачення» у пункті 1 статті 6 Конвенції, є автономними за змістом. Формулювання другого речення пункту 1 статті 7 Конвенції вказує, що відправною точкою будь-якої оцінки існування покарання є питання, чи був відповідний захід вжитий після визнання винним за «кримінальне правопорушення». Іншими факторами, які можуть розглядатися як доречні у зв'язку з цим, є характер і мета заходу; його характеристика згідно з національним законодавством; процедури, пов'язані із застосуванням та реалізацією заходу; та його суворість (див. рішення у справі «Велч проти Сполученого Королівства» (*Welch v. the United Kingdom*), від 09 лютого 1995 року, пункти 27 і 28, Серія А № 307-А та згадане рішення у справі «Дель Ріо Прада проти Іспанії» (*Del Río Prada v. Spain*), пункти 81 і 82).

50. Як зазначено в згаданому рішенні у справі «Дель Ріо Прада проти Іспанії» (*Del Río Prada v. Spain*), пункти 89 і 90):

«89. ... Суд не виключає можливості, що заходи, вжиті законодавчими органами влади, адміністративними органами влади чи судами після ухвалення остаточного вироку або під час відбування покарання, можуть призвести до перегляду або зміни суворості обраного судом першої інстанції «покарання». У таких випадках Суд вважає, що відповідні заходи повинні підпадати під дію заборони ретроактивного застосування покарань, закріпленої в пункті 1 статті 7 Конвенції *in fine*. В іншому випадку держави мали б право – наприклад, вносячи зміни до законодавства чи змінюючи тлумачення встановлених норм – вживати заходи, які б ретроактивно змінювали суворість обраного покарання не на користь засудженої особи, коли остання не могла передбачити такого розвитку подій на момент вчинення злочину або ухвалення вироку. За таких умов пункт 1 статті 7 Конвенції був би позбавлений корисної дії для засуджених осіб, суворість покарання яких було змінено *ex post facto* не на їхню користь. Суд зазначає, що такі зміни слід відрізняти від змін, внесених до способу виконання вироку, які не підпадають під дію пункту 1 статті 7 Конвенції *in fine*.

90 Щоб визначити, чи вжитий під час виконання вироку захід стосується лише способу виконання вироку, чи, навпаки, впливає на його суворість, Суд у кожній справі повинен розглянути, які саме наслідки мало обране «покарання», згідно з чинним на момент подій національним законодавством, або, іншими словами, якою була справжня суть цього «покарання». При цьому він повинен брати до уваги національне законодавство в цілому і спосіб його застосування на момент подій ...»

51. Суд зазначає, що на відміну від справ, в яких було встановлено, що зміна порядку умовно-дострокового звільнення належить виключно до сфери виконання покарання (див. пункти 47 і 48), у цій справі передача заявника та, зокрема спосіб заміни його покарання, зрештою зводився до зміни не просто порядку умовно-дострокового звільнення, а до позбавлення його можливості клопотати про умовно-дострокове звільнення взагалі. Як встановив Суд, у результаті заміни обране заявнику покарання не могло бути скорочено згідно з чинним законодавством України (див. пункт 42). Отже, принципова відмінність між цією справою та попередніми справами про передачу засуджених, згаданими у пункті 48, полягає в тому, що останні стосувалися умов умовно-дострокового звільнення в державі, до якої було передано засудженого, тоді як у першій порушено питання про недоступність процедури умовно-дострокового звільнення з точки зору законодавства. Суд також зауважує, що, як вбачається з відповідних положень угорського законодавства, воно дійсно розрізняє покарання у виді довічного позбавлення волі, яке можна і яке не можна скоротити (див. пункти 24 і 25), і передбачає застосування обох цих покарань. У справі заявника національні суди в Угорщині у вирокі однозначно вирішили обрати йому покарання саме у виді довічного позбавлення волі, яке можна скоротити, а не таке, яке скоротити неможливо.

52. На думку Суду, покарання у виді довічного позбавлення волі, яке неможливо і яке можливо скоротити, відрізняються за суворістю, і для Суду така різниця є достатньо значною, щоб визнати перше

згадане покарання несумісним з вимогами Конвенції (див. згадані рішення у справі «Вінтер та інші проти Сполученого Королівства» (*Vinter and Others v. the United Kingdom*), пункти 124 – 130 та «Петухов проти України (№ 2)» (*Petukhov v. Ukraine (no. 2)*), пункти 169 – 187), тоді як останнє визнавалося сумісним (див. згадане рішення у справі «Хатчінсон проти Сполученого Королівства» (*Hutchinson v. the United Kingdom*), пункти 70 – 72). Така відмінність підкреслює важливість реабілітації, оскільки саме в цьому наразі полягає акцент у політиці країн Європи щодо обрання покарань, як це відображено у практиці Договірних держав, відповідних стандартах, прийнятих Радою Європи, та відповідних міжнародних документах (див. згадане рішення у справі «Хатчінсон проти Сполученого Королівства» (*Hutchinson v. the United Kingdom*), пункт 42).

53. Уряд значною мірою посилався (див. пункти 38 та 45) на те, що передача та заміна вироку заявника відбулися на підставі іншого міжнародного договору, Конвенції про передачу засуджених осіб та додаткового протоколу до неї, і Уряд ніс відповідальність лише за виконання вироку згідно з пунктом 3 статті 9 зазначеної Конвенції (див. пункт 33). Уряд, як вбачається, вважав, що цей факт мав особливе значення.

54. Суд повторює, що він не є компетентним розглядати дотримання Договірними сторонами інших документів, окрім Європейської конвенції про права людини та протоколів до неї (див. ухвалу щодо прийнятності у справі «Зехналова та Зехнал проти Чеської Республіки» (*Zehnalová and Zehnal v. the Czech Republic*), заява № 38621/97, ЄСПЛ 2002-V). Однак це не перешкоджає йому оцінювати, чи дотримується держава зобов'язань за Конвенцією під час застосування міжнародних договорів про правову допомогу (див., серед багатьох інших джерел, справи про екстрадицію – рішення у справі «Солдатенко проти України» (*Soldatenko v. Ukraine*), заява № 2440/07, від 23 жовтня 2008 року; про передачу провадження у кримінальній справі – рішення у справі «Гарькавий проти України» (*Garkavyu v. Ukraine*), заява № 25978/07, від 18 лютого 2010 року; про взаємну допомогу у кримінальних справах – рішення у справі «Жуковський проти України» (*Zhukovskiy v. Ukraine*), заява № 31240/03, від 03 березня 2011 року).

55. Стосовно автономного поняття «покарання» у розумінні статті 7 Конвенції Суд не вважає, що його тлумачення може суттєво відрізнитися залежно від того, чи був захід, який вважається новим «покаранням», результатом дії лише національного законодавства або також охоплював застосування міжнародних договорів, обов'язкових для виконання державою-відповідачем.

56. Тому Суд доходить висновку, що замінивши первинне покарання у виді довічного позбавлення волі заявника, яке можна

скоротити, на таке, яке скоротити було неможливо згідно із законодавством України, національні суди за конкретних обставин цієї справи вийшли за межі вжиття звичайних заходів щодо виконання вироку та змінили суворість покарання заявника. Отже, стаття 7 Конвенції є застосовною у цій справі.

2. Дотримання строку, передбаченого пунктом 1 статті 35 Конвенції

57. Уряд не висунув зауважень у зв'язку із зазначеним питанням. У зв'язку з цим Суд нагадує, що правило про шестимісячний строк, передбачений пунктом 1 статті 35 Конвенції, який відображає бажання Договірних Сторін запобігти тому, щоб зі впливом невизначеного періоду часу ухвалені у минулому рішення ставилися під сумнів, служить інтересам не лише Уряду держави-відповідача, але також й самому принципу правової визначеності. Воно окреслює кінцеві строки нагляду, що здійснюється конвенційними органами, та вказує приватним особам і державним органам строк, зі впливом якого такий нагляд вже є неможливим. Тому у Суду немає підстав не застосовувати до заяви правило шестимісячного строку виключно у зв'язку з тим, що Уряд не висунув попереднього заперечення за цим правилом (див. ухвалу щодо прийнятності у справі «Уокер проти Сполученого Королівства» (*Walker v. the United Kingdom*), заява № 34979/97, ЄСПЛ 2000-I).

58. Передача заявника до України та ухвала щодо заміни його первинного покарання відбулися ще в 2007 році (див. пункти 10 – 13), а заява до Суду була подана 15 січня 2018 року. У зв'язку з цим Суд нагадує, *mutatis mutandis*, свою практику, згідно з якою, коли національне законодавство не передбачало жодного механізму чи можливостей для перегляду покарання у виді довічного позбавлення волі, несумісність зі статтею 3 Конвенції у зв'язку з цим виникла в момент обрання покарання у виді довічного позбавлення волі, а не на більш пізньому етапі відбування покарання (див. згадане рішення у справі «Вінтер та інші проти Сполученого Королівства» (*Vinter and Others v. the United Kingdom*), пункт 122). У принципі, зазначене може вплинути на відправну точку для обрахування строку за пунктом 1 статті 35 Конвенції у зв'язку зі скаргами за статтею 7 Конвенції.

59. Однак у цій справі у первинній постанові від 26 вересня 2007 року Апеляційний суд Закарпатської області та Верховний Суд України у своїй остаточній ухвалі від 20 грудня 2007 року чітко вказали, що заявник мав право на умовно-дострокового звільнення (див. пункти 12 і 13). Хоча це положення не було підтверджено жодною нормою українського законодавства, не можна виключити, що заявник, тим не менш, став вважати, що у його конкретній ситуації він матиме право на умовно-дострокове звільнення, якщо інші відповідні

умови, такі як мінімальна кількість років відбування покарання, будуть дотримані.

60. Згодом національні суди заперечили наявність у нього такого права, відмовивши у задоволенні його заяви про умовно-дострокове звільнення, і проігнорували його аргумент про «посилення його вироку» (див. пункти 14 – 17). Національні суди підтвердили відсутність процедури та норм щодо умовно-дострокового звільнення засуджених до довічного позбавлення волі згідно з українським законодавством, незважаючи на те, що вирок заявника був результатом заміни іноземного вироку. Їхні аргументи щодо недоведення заявником свого виправлення, як вбачається, не містили їхнього висновку, що заявник не мав права на умовно-дострокове звільнення незалежно від своєї поведінки. Провадження за заявою заявника про умовно-дострокове звільнення, під час якого він міг небезпідставно зрозуміти, що будь-яка заява про звільнення навіть теоретично не мала шансів на успіх згідно з чинним національним законодавством, було завершено 17 липня 2017 року і, таким чином, раніше, ніж за шість місяців до подання цієї заяви 15 січня 2018 року. Крім того, це провадження та подальше провадження з того ж питання у 2018 році (див. пункт 18) вочевидь змусили заявника повірити, що головною перешкодою для його звільнення була вимога доведення ним свого виправлення, а не чинне національне законодавство. З цього випливає, що заявник вчасно подав свою заяву.

3. Висновок щодо прийнятності

61. Суд зазначає, що ця скарга не є ні явно необґрунтованою, ні неприйнятною з будь-яких інших підстав, перелічених у статті 35 Конвенції. Отже, вона має бути визнана прийнятною.

В. Суть

62. Заявник вважав, що його становище погіршилося, коли його покарання у виді довічного позбавлення волі, яке можна було скоротити, замінили таким, яке скоротити було неможливо, і воно було суворішим покаранням. Він доводив, що українські судді повинні були знати чинне національне законодавство та усвідомлювати, що заявник не мав права вимагати умовно-дострокового звільнення згідно з українським законодавством. Таким чином, на його думку, вони могли не погіршувати його становище і обрати йому покарання у виді позбавлення волі на встановлений строк, який не міг перевищувати п'ятнадцять років. Натомість вони ввели його в оману, зазначивши у рішеннях 2007 року, що його покарання у виді довічного позбавлення волі можна було скоротити, і він мав можливість клопотати про

умовно-дострокове звільнення після відбуття двадцяти років покарання.

63. Уряд не висунув жодних зауважень щодо суті, вважаючи, що стаття 7 Конвенції не була застосовною.

64. Суд зауважує, що покарання, «застосовне на час вчинення кримінального правопорушення», у розумінні статті 7 Конвенції, було довічним позбавленням волі, яке можна було скоротити. Суд вважає, що національні органи влади, відмовивши заявнику в реальній можливості клопотати про умовно-дострокове звільнення, підтвердили, що вони замінили його первинне покарання у виді довічного позбавлення волі, яке можна було скоротити, *de facto* та *de jure* таким, яке скоротити було неможливо, а тому змінили суворість первинного покарання не на користь заявника, шляхом накладення суворішого покарання. У контексті наведеного Суд доходить висновку, що було порушено статтю 7 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

65. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію.»

A. Шкода

66. Заявник вимагав 415 000 євро в якості відшкодування моральної шкоди.

67. Уряд вважав цю вимогу необґрунтованою.

68. Суд доходить висновку, що заявник зазнав певної моральної шкоди, але вважає суму, яка вимагалася, надмірною. Ухвалюючи рішення на засадах справедливості, Суд присуджує заявнику 2 500 євро в якості відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися.

B. Судові та інші витрати

69. Заявник також вимагав 6 450 євро в якості відшкодування судових та інших витрат, понесених під час провадження у Суді.

70. Уряд вважав, що вимога не була достатньо деталізована і мала бути відхилена.

71. Відповідно до практики Суду заявник має право на компенсацію судових та інших витрат, лише якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їхній розмір – обґрунтованим. Згідно з Правилом 60 Регламенту Суду будь-яка

вимога справедливої сатисфакції має бути викладена за окремими пунктами і подана в письмовій формі разом з відповідними підтверджуючими документами або посвідками, без наявності яких Палата може відхилити вимогу повністю або частково (див. рішення у справі «Малік Бабаєв проти Азербайджану» (*Malik Babayev v. Azerbaijan*), заява № 30500/11, пункт 97, від 01 червня 2017 року). У цій справі заявник подав договір з його представниками, який містив лише кількість годин, витрачених ними на підготовку справи заявника, та суми коштів за їхні послуги. У договорі також зазначалося, що кошти будуть сплачені за умови, якщо Суд присудить суму, яка вимагалася. Заявник не подав жодних підтверджуючих документів, що він сплатив або мав юридичне зобов'язання сплатити своїм представникам кошти (див. рішення у справі «Мерабішвілі проти Грузії» [ВП] (*Merabishvili v. Georgia*) [GC], заява № 72508/13, пункт 372, від 28 листопада 2017 року). Отже, Суд відхиляє вимогу про відшкодування судових та інших витрат.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що було порушено статтю 3 Конвенції;
3. *Постановляє*, що було порушено статтю 7 Конвенції;
4. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявнику 2 500 (дві тисячі п'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди, ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «КУПІНСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 10 листопада 2022 року відповідно до пунктів 2 і 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Віктор Соловейчик
(*Victor Soloveytschik*)
Секретар

Сіюфра О'Лірі
(*Siofra O'Leary*)
Голова